

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМОЗНАВСТВА ДО ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ АДАПТИВНОГО ТУРИЗМУ

Андрій Кухтій, Костянтин Лабарткава, Світлана Кухтій

Львівський державний університет фізичної культури

Сучасне політичне, економічне та соціальне життя в Україні потребує змін в багатьох аспектах життєдіяльності населення.

За загальною світовою статистикою в кожному суспільстві є 8–12 відсотків осіб з обмеженими можливостями. На даний момент ці люди ще в деякій мірі залучені до всіх видів суспільного життя, відпочинку. Але наші прагнення до цивілізованого громадянського суспільства зобов'язують нас інтегрувати цю верству населення у загальну громаду [2].

У зв'язку з цим, на ринку відпочинкових послуг з'явиться величезна армія споживачів, які будуть шукати можливості задоволення своїх потреб. Тому підготовка технічної інфраструктури та працівників туристичних фірм, готелів, ресторанів, турбаз та відпочинково-рекреаційних зон до прийому нової категорії споживачів є актуальною та терміновою.

Цей процес трансформації людської свідомості та адаптування навколишнього середовища до потреб осіб з обмеженими можливостями відбувався з різною швидкістю в різних країнах. Цей розвиток ішов двома паралельними шляхами. Один зі шляхів передбачав розвиток сфери супроводу та опіки такої категорії осіб. Інший шлях напружував розвиток інфраструктури та технічних засобів, які б допомагали особі з обмеженими можливостями максимально обслуговувати себе без сторонньої допомоги.

Мета дослідження полягає в аналізі підготовки фахівців з туризмознавства до діяльності у сфері адаптивного туризму.

Україна, незважаючи на свій величезний потенціал, поки що посідає досить скромне місце на туристському ринку. На неї припадає менш як відсоток світового туристського потоку. Тому за роки незалежності в українському суспільстві формувалася громадська та наукова думка про те, що настав час ефективніше використовувати наявний туристський

потенціал, поживити вітчизняний туристський ринок, зміцнити матеріальну базу, скоротити дефіцит кваліфікованих кадрів та надати необхідну підтримку розвитку туризму [4].

Поряд з цим соціальна ефективність туризму передбачає доступність більшості видів туризму для різних соціальних прошарків суспільства, включаючи багатодітні сім'ї, молодь, пенсіонерів, інвалідів.

Туризм не може розвиватися без професіоналів, зайнятих у ньому. Теоретичні основи кадрового забезпечення галузі туризму розроблені вченими Росії Квартальним В.О., Зоріним І.В., Власовою Т.І. та ін. [1, 3].

Світовий досвід переконливо засвідчує, що без належної уваги до питань кадрового забезпечення туристської діяльності, підготовки та перепідготовки спеціалістів успішний розвиток індустрії туризму неможливий. У розвинутих країнах питання професійної туристської освіти вже давно набули стрімкого розвитку [4].

Як свідчить міжнародний та вітчизняний досвід, праця спеціаліста в сфері туризму виходить за межі суто менеджерських дисциплін, охоплює не лише організаційно-управлінські та економічні питання. Фахівець з туризму має володіти соціальними, гуманітарними, культурологічними, історичними, правовими, естетичними, рекреаційними, екологічними, економічними та іншими аспектами знань, двома-трьома іноземними мовами, сучасними комп'ютерними інформаційними технологіями. Професіоналами туристської індустрії мають бути притаманні доброзичливість, знання психології, уміння самостійного туроперейтингу і надання різних видів туристських послуг, що передбачає ширший обсяг фундаментальних знань [4].

Підготовка кадрів у туризмі традиційно була пов'язана лише з підвищенням кваліфікації працівників, що за відсутності базової освіти не вирішувало кадрової проблеми. Розвиток туризму в Україні, як чинник формування економіки держави, зумовлює необхідність створення галузевої системи підготовки та підвищення кваліфікації туристських кадрів, яка б виховувала фахівців, здатних в умовах конкуренції працювати індивідуально і продуктивно. Тому фундаментальна туристична освіта в Україні – відносно нова сфера освіти. Підготовкою фахівців у туристичній сфері України займаються понад 70 вищих навчальних закладів освіти різних форм власності та рівнів акредитації [4].

Історія активного відпочинку і туризму для осіб з обмеженими можливостями, як масового явища, розпочинається з кінця 50-х – початку 60-х років минулого століття; саме з цього часу звертається увага на інвалідів, як на повноправних членів суспільства. Розпочався рух щодо залучення їх до усіх галузей суспільного життя, в тому числі і до відпочинку та туризму. Варто зазначити, що шлях до досягнення найвищого рівня доступу осіб з обмеженими можливостями до відпочинку тривав в розвинутих країнах 30–40 років.

На жаль, виявляється, що Україна практично не готова до надання туристичних послуг людям з особливими потребами, наші рекреаційні зони не пристосовані до їхніх побажань і вимог, бракує фахівців, методик, досвіду.

Щодо законодавства в цілому, можна вважати, що на сьогодні в Україні сформована державна система соціальної підтримки осіб з функціональними обмеженнями відповідно до Законів України “Про реабілітацію інвалідів в Україні” (2006р.), “Про освіту” (1991р.), “Про пенсійне забезпечення”, нормативно-правових документів, розроблених в межах програми “Освіта, Україна XXI століття”, “Діти України” (1996р.), низки постанов Кабінету Міністрів України, Указів Президента України, наказів Міністерства охорони здоров’я України тощо.

В Законі України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” (1991р.) вказується на необхідність створювати умови для вільного доступу інвалідів до житлових і виробничих будинків, споруд, громадського транспорту, для вільного пересування в населених пунктах.

З огляду на це, актуальними є наукові дослідження, результатом яких є пропозиція і обґрунтування перспектив розвитку туризму осіб з обмеженими можливостями на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Проблема ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства до роботи у сфері адаптивного туризму зумовлена необхідністю подолання суперечностей, які виникають між вимогами інформаційного суспільства до професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства і їх кваліфікацією відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня; змістом фахових дисциплін і педагогічними технологіями реалізації цього змісту для подальшої професійної діяльності у сфері туризму.

Вирішення наведених суперечностей потребує пошуку більш гнучких підходів до підвищення рівня професійної підготовки студентів, формування нової моделі фахівця з туризму, переосмислення мети, змісту, функцій та завдань професійної підготовки у вищих навчальних закладах України, відповідно до вимог сучасної парадигми освіти.

Незважаючи на наявність значної кількості досліджень, проблема підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства до роботи у сфері адаптивного туризму залишається актуальною.

Література:

1. Зорин И.В. Образование и карьера в туризме: Учебное пособие / И.В. Зорин. – М.: Советский спорт, 2000. – 224с.
2. Каршок Р. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання: теорія та методика: [монографія] / Р. П. Каршок. – Луцьк: ВАГ “Волинська обласна друкарня”, 2008. – 504 с.
3. Квартальнов В.А. Туризм социальный: история и современность / В.А.Квартальнов, В.К.Федорченко. – Киев: Высшая школа, 1989. – 85 с.
4. Федорченко В.К. Туристський словник-довідник / В.К.Федорченко, І.М. Мініч. – К., 2000.

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЗДОРОВ`Я ЛЮДИНИ» У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Віра Будзин, Олена Шиян, Ольга Рябуха, Оксана Гузій

Львівський державний університет фізичної культури

Актуальність. Інтеграція України в Європейський освітній простір потребує підготовки педагогічних кадрів відповідно до запитів ринку праці, якості вищої педагогічної освіти та працюючих фахівців. Для його ефективного виконання обов'язковим є формування кадрового потенціалу для впровадження програм щодо дослідження здоров'я молоді та вивчення здорового способу життя (ЗСЖ). Водночас, питання підвищення рівня обізнаності молоді щодо впливу соціально-економічних і довкільних чинників на стан здоров'я та нерівномірність поши-